

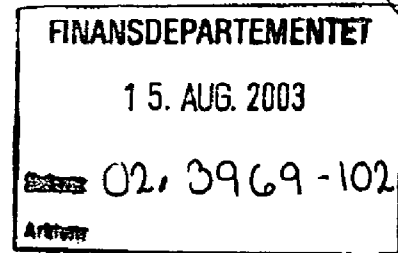
Landsorganisasjonen i Norge

YOUNGSGATE 11, 0181 OSLO

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.

0030 OSLO

Deres ref.

Vår sak 03/01732-007 007779/03
614.0

HW
Oslo, 14.08.2003

HØRING AV SKISSE TIL NASJONAL HANDLINGSPLAN FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING - NASJONAL AGENDA 21

Landsorganisasjonen i Norge (LO) er tilfreds med Regjeringens initiativ til å formulere 'Nasjonal Agenda 21' – en nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling.

Bærekraftig utvikling handler om å videreutvikle velferdssamfunnet slik at det kommer flere til gode samtidig som ressursene brukes riktig og mer effektivt. Det handler også om en rettferdig fordeling av verdens ressurser. En solidarisk verdensorden er nødvendig for å få til en mer rettferdig fordeling mellom fattig og rik. En samfunnsutvikling hvor stadig flere beslutninger overlates til markedet alene vil forsterke sosiale, økonomiske og miljømessige problemer. Økt transport, økt energibruk, økte utslipp av klimagasser, ødeleggelse av naturens mangfold og jordas evne til å produsere mat står i sterk kontrast til en bærekraftig samfunnsutvikling.

Norge skal være en internasjonal pådriver for en global bærekraftig utvikling. Norge kan imidlertid ikke være ledende på alle områder, men må primært bidra der vi har høy kompetanse og ressursmessige fortrinn. Gjennom innovasjon og fornuftig forvaltning av naturressursene kan Norge bidra effektivt til å minske global miljøforringelse samt bidra til teknologisk og sosial utvikling i den fattige del av verden.

Intensjoner

LO er fornøyd med at Regjeringen har hatt intensjoner om at prosessen skal være inkluderende og at "økt engasjement og bevissthet om behovet for bærekraftig utvikling er et sentralt mål med arbeidet med handlingsplanen". Det er LOs håp at dette blir en vedvarende prosess der det sivile samfunn og organisasjonene får en sentral rolle i det videre arbeidet.

LO ser det som viktig at den sosiale og den økonomiske dimensjonen tillegges større vekt enn hittil har vært gjort i fokuseringen av bærekraftig utvikling. Dette betyr ikke at miljødimensjonen skal nedprioriteres, men at integrering av ulike politikkområder må stå sentralt i arbeidet. Det er også avgjørende at arbeidet med bærekraftig utvikling ikke drives isolert fra annen politikk. LO støtter skissens henvisning til at bærekraftig utvikling bør knyttes til sentrale politisk-økonomiske dokumenter. Samtidig er det viktig å støtte opp om

SKRIV BARE OM EN SAK I HVERT BREV

initiativ og engasjement som ikke nødvendigvis er knyttet til sentrale politiske prosesser. Nasjonal Agenda 21 må søke å gi et nytt løft i samfunnsdebatten.

Det er viktig å etablere mekanismer som sikrer konkret oppfølging og koordinering av innsatsen. Det er også viktig å opprette allment aksepterte indikatorer for å kunne vurdere hvilken vei utviklingen går. Her er det viktig å definere indikatorer som evner å vurdere om en lykkes i å integrere den sosiale, den økonomiske og den miljømessige pilaren, og i hvilken grad nasjonal bærekraftig utvikling evner å bidra til en solidarisk verdensorden.

LO mener at en sentral del av en informasjonsstrategi vil være å øke engasjementet i befolkningen for sentrale spørsmål knyttet til bærekraftig utvikling. Organisasjonene selv er de nærmeste til å aktualisere bærekraftbegrepet overfor egne medlemmer. Det bør stilles midler til disposisjon slik at organisasjonene selv kan drive informasjonsarbeid på dette området.

Elementer i en bærekraftig samfunnsutvikling

Skissen skisserer Regjeringens politikk på utvalgte områder som anses å ha betydning for bærekraftig utvikling. LO har i ulike sammenheng (f. eks. miljøavgifter, helsefarlige kjemikalier) gitt kommentarer til denne politikken og vil ikke kommentere de enkelte elementene her. LO mener at skissen i for liten grad har omtalt to sentrale elementer i en bærekraftig samfunnsutvikling – dvs. arbeidsplassen og næringsutvikling.

Arbeidsplassen

Skissen fremholder at Regjeringen vil stimulere til bærekraftige produksjons og forbruksmønstre. Samtidig sies det at arbeidskraften er vår viktigste ressurs og at Regjeringen har som mål å stimulere til kunnskapsutvikling og høy yrkesdeltagelse. Den bærekraftige arbeidsplass er en viktig forutsetning for å oppnå et bærekraftig samfunn. Arbeidsplassen er en viktig arena for å fremme bærekraftig produksjon og forbruk. Virksomhetene, de ansatte og resten av samfunnet har felles interesser i å utvikle produkter som tar hensyn til mennesker og miljø – på arbeidsplassen og i hverdagslivet. Dette innebærer at de ansatte involveres i strategiske valg og at den enkelt engasjeres i spørsmål som angår forholdet mellom virksomheten og samfunnet for øvrig.

LO ser det som viktig at virksomhetene arbeider systematisk med miljøutfordringer, ressursbruk og sosiale og etiske forhold som sentrale komponenter i et bærekraftig samfunn – nasjonalt og globalt. Det er en nær kobling mellom miljøarbeid og arbeidet med å forbedre arbeidsmiljøet. Det må også stilles krav til egen virksomhet og til underleverandører når det gjelder etiske og sosiale aspekter – slik som barnearbeid, menneskerettigheter, faglige rettigheter. En sentral utfordring i et bærekraftig samfunn er at utbrenthet, sykdom og ulykker forebygges. En skal ta sosiale hensyn overfor medarbeidere, men også overfor virksomhetens omgivelser. Det er også viktig å legge til rette for et mer romslig arbeidsmarked når det gjelder likestilling og integrering av folk med annen etnisk bakgrunn. Det er avgjørende at det legges opp til en politikk der arbeidslivet innordnes på en slik måte at disse hensyn ivaretas på en naturlig måte.

Næringsutvikling

De tre elementene i bærekraftbegrepet – miljø, økonomi og sosiale forhold – må ligge til grunn for samfunnets mål om velferd og sysselsetting. En av utfordringene ligger i å tenke nytt i forhold til næringsutvikling – en viktig del av alle de tre pilarene. Et sentral utfordring

er hvordan bærekraftbegrepet kan inkorporeres i verdiskapingsbegrepet og omvendt. En viktig katalysator for å drive denne prosessen er en næringsutvikling bygget på medvirkning, kompetanse og forskning, og der markedskrav (offentlig og privat) og myndighetskrav i økende grad responderer på et næringsliv som legger etikk og miljø til grunn for foretningssideer, innovasjon og produksjon. Mulighetene ligger dermed i samspill og synergi mellom næringslivet, myndigheter og marked.

Bærekraftbegrepet kan vitaliseres ved å se for seg næringsutvikling som motor i en bærekraftig samfunnsutvikling, samtidig som næringslivet forholder seg til fremtidsrettede suksesskriterier og myndighetene legger til rette rammebetingelser for innovasjon og nyskaping. Myndighetene har som tilrettelegger et sett virkemidler. Statlige rammebetingelser ligger i bunn for næringspolitikk og verdiskapingspolitikk generelt. Utover disse vil det være behov for ytterligere spissing i forhold til innovasjonspolitikken.

Det må skapes forståelse for at bærekraftbegrepet må inn som en naturlig del i en helhetlig verdiskapingsprosess. LO har startet en dialog med andre organisasjoner i arbeidslivet om temaet bærekraftig næringsutvikling, og mener at Nasjonal Agenda 21 må fokusere dette temaet ytterligere.

LO mener det er et godt utgangspunkt for videre arbeid at en Nasjonal Agenda 21 definerer bærekraft som menneskelig velferd, og at nasjonalformuen defineres i form av både *menneskelig kapital* (utdanning, kunnskap, helsetilstand og sosiale forhold), *realkapital* (maskiner, bygninger, infrastruktur) og natur- og miljøkapital. Dette bør ligge som grunnlag for en verdifokusert politikk for bærekraftig utvikling.

LO vil i tillegg fremheve faglige rettigheter (nasjonalt og internasjonalt) som en viktig forutsetning for bærekraftig sosial utvikling, og mener at dette må vektlegges i det endelige dokumentet. Det er også viktig at Nasjonal Agenda 21 har et større fokus på kjønnperspektivet i utviklingssammenheng enn det skissen legger opp til.

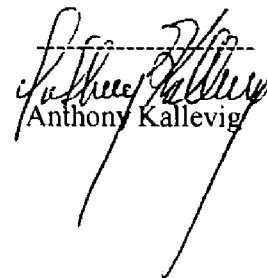
LO ser fram til et aktivt samarbeid med myndighetene om å realisere intensjonene bak en Nasjonal Agenda 21.

Med vennlig hilsen

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

Trine Lise Sundnes

Anthony Kallevig

Saksbeh.: Halvor Wøien